

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSAKULTET

4 KANTORENE MØTER SALMEBOKA
6 ET SVAR PÅ HIMMELENS BUDSKAP

8 SALMEGLEDE
12 NY STUDENTRÅDSLEDER
21 ORDET GJENNOM ÅRET

LYS OG LIV

NR.1/14.
80. ÅRG.

TEMA

Salmer

VIDAR L. HAANES

Rektor

Luthersk menighetssang og ny salmebok

Martin Luther var svært glad i musikk. Han spilte og sang selv. I gudstjenesten la han vekt på prekenen – en utlegning av Skriften, og på menighetssangen, som også spilte en avgjørende rolle. Den lutherske menighetssangen var et uttrykk for et reformatorisk hovedprinsipp: at folket skulle få del i en aktiv, levende tro. Ingen av reformatorene mestret denne oppgaven bedre enn Luther.

Luther tvilte aldri på sangens og musikkens betydning for troen og livet. Han oppmuntret tyske diktere til å skrive gode, evangeliske hymner og salmer på tysk, så menigheten kunne synge under gudstjenesten. For han var ikke i tvil om at menigheten opprinnelig sang salmene selv, og ikke overlot dette til et kirkekor. Luthers egne salmer ble svært populære, og i vår nye salmebok er det fortsatt 17 salmer av Luther. Han stilte store krav til form og innhold. Både tekst og noter, melodi og fremføring måtte utvikles på grunnlag av morsmålet, "om ikke man skulle ende med å herme som apekatter," skrev han.

Mot slutten av sitt liv skrev han: "Erfaringen viser at nest etter Guds ord er det bare musikken som fortjener å bli lovprist som den som kan åpne og beherske menneskehjertenes følelser. Det var ikke uten grunn at våre fedre og profeter ønsket at musikken stadig skulle brukes i kirkene. Det er jo derfor vi har så mange salmer og sanger. Når det bare er mennesket som har fått denne kostelige gave, så er det for at mennesket skal huske på at det er skapt av Gud til å lovprise ham." Og til komponisten Ludwig Senfl skrev Luther: "Jeg ønsker i sannhet at alle kristne skulle elske og ære musikkens vidunderlige gave, som er en verdig og kostelig skatt som Gud har skjenket menneskeheten."

I en luthersk kirke er menighetssangen avgjørende i gudstjenestefeiringen. Vi ønsker derfor Norsk Salmebok 2013 velkommen.

Vidar L. Haanes

Innhold

S. 4-5

KANTORENE MØTER SALMEBOKEN

Lys og liv har snakket med kantor i Oslo domkirke, Kåre Nordstoga, og kirkemusiker i Holmlia kirke, Hans Olav Baden, om den nye salmeboken.

S. 6-7

ET SVAR PÅ HIMMELENS BUDSKAP

– En salme er "det himmelvevendte svar på det himmelsendte budskap", mener salmedikter Svein Ellingsen.

S. 16-17

KRONIKKEN:

NY SALMEBOK I DEN NORSKE KIRKE

Hver tid trenger nye salmer – i tillegg til de gamle. I enhver epoke skjer det noe i teologien, i fromhetslivet og i samfunnet som får noen til å skrive nye salmer – salmer som møter et behov for fornyelse av kirkens sang.

UTGIVER

Det teologiske Menighetsfakultet
Pb 5144 Majorstuen, 0302 Oslo
Telefon: 22 59 05 00
E-post: lysogliv@mf.no
Bankkonto: 6038 05 58583
www.mf.no

Bladet kan lastes ned elektronisk på mf.no (gratis tjeneste)

REDAKSJON

Lena Skattum Sandvik, redaktør
Vidar L. Haanes, ansv. redaktør
Marianne Torp, red. medlem
Atle O. Søvik, red. medlem

PRODUKSJON OG TRYKK

Foto på omslag: Robert D. Holand
Layout: Neue
Trykk: Østfold Trykkeri, Askim

ANNONSEINFORMASJON

Ønsker du å annonsere i bladet, ta kontakt med Marianne Torp. Har du andre spørsmål er du velkommen til å kontakte oss.

21 000 abonnenter mottar bladet fire ganger i året. Abonnentene består av MF-venner, tidligere studenter og ansatte, alle menighetsråd og kirkelige organisasjoner og institusjoner. Ved kildehenvisning kan artikler i Lys og liv gjengis fritt.

Side 8-9

SALMER PÅ PENSUM

Både studentene og læreren er enige: salmelære, hymnologi, er en viktig del av pretestudiet. Studentene hadde gjerne sett at salmene fikk større plass i studieløpet.

S. 10-11

SALMEGLEDE

Tore Kopperud er kjent for mange som prest, prost og mangeårig lærer ved praktikum på MF. I all sin tjeneste har han hatt et særlig fokus på salmene.

S. 22-23

DET RIKE NORGE OG LASARUS I SØR

«Diakoni i verdens rikeste land» er temaet når den nye lederen i Kirkenes Verdensråds styre, dr. Agnes R. M. Abuom, taler på diakonikonferansen.

LENA SKATTUM SANDVIK
REDAKTØR

Ved kirkeårets start fikk Den norske kirke ny salmebok. N13, som den kalles, har blitt tatt godt imot, og mange menigheter er i gang med å bruke boka. Her på MF ligger de nye salmebøkene pent plassert, én ved hver stol i kapellet.

Salmene låner oss ord i tider der vi vil uttrykke glede, sorg, bønn og lovsang. Salmer må ikke lenger pugges i grunnskolen, men det kommer tider i livet da selv den som stort sett aldri går i kirken

må sette seg ned, bla i salmeboka og finne noen salmer som passer til dåpsdagen, til vielsen eller til begravelsen som de snart skal ta del i.

I dette nummeret av *Lys og liv* har vi fokus på salmer generelt og på den nye salmeboka spesielt. Vidar Kristensen, som har vært prosjektleder for N13 bidrar med en kronikk der han sier noe om hva vi kan forvente av den nye boka. Både han og studenter ved prak-

tikum etterlyser enda mer salmelære i undervisningen for kommende prester. Ellers får vi møte salmedikter Svein Ellingsen, lederen for salmebokutvalget Tore Kopperud, og kantorer som har begynt å bruke den nye boka.

Det tar tid å bli kjent med en ny salmebok. Men vi håper at artiklene i dette *Lys og liv* vil gi deg som leser noen verdifulle bidrag i bli-kjent-prosessen.

Lys og liv har snakket med kantor i Oslo domkirke,
Kåre Nordstoga, og kirkemusiker i Holmlia kirke,
Hans Olav Baden, om den nye salmeboken.

Kantorene møter salmeboka

TEKST: SILJE KVAMME BJØRNDAL

FOTO: TOM HENNING BRATLIE OG KIRKEMUSIKKFESTIVALEN.NO

Kåre Nordstoga har vært domorganist på fulltid i Oslo domkirke siden 1994. Første søndag i advent var han med på å feire den nye salmeboken i en gudstjeneste som ble sendt både på tv og radio.

– *Hvordan har den generelle mottakelsen vært, synes du?*

– Positiv, så vidt jeg skjønner. Det er selv sagt forskjellige meninger om ulike detaljer, men jevnt over virker det som salmeboken blir godt mottatt. Menighetene trenger nok å få litt mer erfaring med den før man kan si så mye mer konkret om mottakelsen.

POSITIV

– *Hva betyr det for menigheten å få ny salmebok?*

– Man kan jo spørre seg om det var nødvendig å lage ny. Tidligere brukte vi tilleggs-salmebøker, og det fungerte greit. Men jeg er positiv og synes de nye salmene som er lagt til er gode. Så er det andre ting som er mer diskutabelt. Noen synes for eksempel at det var litt unaturlig med de religiøse

diktene. Men så lenge vi finner det vi liker å ha der, tror jeg de fleste vil være fornøyd. Mange av salmene er jo de samme som før, det er ikke tatt ut så mye.

– *Har du noen favoritter blant de nye salmene?*

– Jeg må nok jobbe litt mer med dem, for å bli kjent med de nye salmene, men Hoem

STORT ENGASJEMENT

Hans Olav Baden har vært kirkemusiker i Holmlia menighet i ni år.

– *Hvordan tar menigheten imot den nye salmeboken?*

Det er litt tidlig å si. Men prosessen i forkant forteller om et stort engasjement for den nye salmeboken; det ble enstemmig vedtatt på menighetsmøtet at vi skulle kjøpe dem inn, og inn-samlingsaksjonen har dekket nesten alle bøkene.

Baden forteller at Holmlia er en utforskende menighet som er åpen for nye ting. Menigheten har derfor allerede smakt på mye av det som er nytt i den nye salmeboken. – I semesteret vi nå går inn i vil den nye salmeboken stå

og Berge sin *No stig vår song* synes jeg er et flott tilskudd. Den ivaretar salmetradisjonen, samtidig som den tilfører noe nytt.

sentralt, på flere måter. Det blir salmekvel-der, og på hver gudstjeneste vil en fra menigheten velge seg ut en salme som de deler litt om og som menigheten synger sammen.

Kirkemusiker Hans Olav Baden i 2013 da han enda brukte den gamle koralboken - nå er den nye koralboken på plass.

FORNYELSE

– Kan du peke på noen viktige fornyelser i denne salmeboken?

– 270 nye numre i boken er i seg selv en inspirasjon. Dette er en salmebok for vår egen tid. Samtidig som den er tilbakeskuende og har arven med seg, finner vi mange nye eksempler på nytt språk, både musikalt og tekstlig. Den presenterer en annen måte å tenke teologi på, og tar høyde for at vi har fått et nytt verdensbilde og et forandret gudstjenesteliv. Salmeboken rommer alt dette på en flott måte, synes jeg.

Baden mener en annen viktig fornyelse, er variasjonsbredden. – Den sjangermessige bredden gir rom for forskjellig bruk fra menighet til menighet. Her på Holmlia er det et mangfold med mange barnefamilier, noe som gjenspeiles i gudstjenestene.

FLERSTEMTE SALMER

Kirkemusikeren forteller at de noen ganger synger folketoner, andre ganger barnesanger, noen ganger salmer fra øst, andre ganger mer tradisjonelle salmer. – Det er også

spennende at flere av notene er flerstemt. Forhåpentligvis kan dette skape frimodighet til å få opp den flerstemte sangen i

menighetene, og ikke bare anvendes av kor og forsangere, sier Baden. Han trekker også frem flerspråkligheten i den nye salmeboken.

– Fra bare å ha salmer på norsk og svensk, får vi nå prøvd oss på flere språk. Dette bidrar til å forankre salmeboken tydeligere i den verdensvide kirke. Å synge en indisk velsignelse gir stor mening i vår globale virkelighet. Og det mener jeg ikke bare fordi vi er kirke på Holmlia, men fordi vi er kirke i et flerkulturelt Norge. Derfor kan disse salmene like gjerne synges på Volda som på Holmlia.

FAVORITTER

– Har du noen favoritter blant de nye salmene?

– Ja, jeg har mange! Men jeg vil gjerne trekke frem to av de nye salmene som viser litt av den bredden jeg har snakket om. Hoem og Berge sin *No stig vår song* fremstår som en storslått og flott salme i den nye kirkesalmetradisjonen. De fleste organister elsker den, på grunn av Berge sin praktfulle musikk. Men jeg synes også Hoems tekst er helt spesiell og viser at han virkelig er en av de store nye salmeforfatterne.

Så vil jeg trekke frem Tore Thomassen sin *Vi er barn av lys og skygge*, som ble skrevet på oppdrag av den kristne organisasjonen for utviklingshemmede, Tro og Lys. Jeg har en personlig opplevelse knyttet til denne salmen, som gir den ekstra betydning for meg. Vi sang den nemlig på Korsveifestivalen morgenen 23. juli 2011. I det perspektivet blir den helt spesiell, men jeg synes den er fin i alle sammenhenger. Med Tores enkle, men mettede språk gir denne salmen frimodighet til å få være en del av Guds hage.

TEKST OG FOTO: LENA SKATTUM SANDVIK

Et svar på himmelenes budskap

Svein Ellingsen hadde foredrag i kapellet under MFs "Åpen dag" i 2012.

FAKTA

Navn: Svein Ellingsen

Alder: 84 år

Norsk billedkunstner og salmedikter, bosatt i Saltrød.

Norsk Salmebok 2013 har 58 tekster (originale og gjendiktninger) av Svein Ellingsen.

Han var medlem av salmebokkomiteen som la grunnlaget for Norsk Salmebok 1984/85. 3. september 2008 ble han gitt æresdoktorat ved MF. I 2009 fikk han Petter Dass-prisen for sin innsats som salmedikter.

Svein Ellingsen er den av våre nålevende salmediktere som har fått flest av sine salmer på trykk i den nye salmeboken.

– *I din definisjon av hva en salme er: Hva mener du med «himmelsendt budskap»?*

– Med det mener jeg naturligvis det bibelske budskap. For 70 år siden sa min konfirmasjonspest Halvor Dolva at salmeboken er «den erfarte bibel». Disse ordene har jeg båret med meg siden. Hvis en tekst fortjener å bli kalt salme, må den etter mitt skjønn være fylt av assosiasjoner til Bibelen.

Ellingsen peker på en av sine egne salmer *Noen må våke i verdens natt*, og mener at den har rundt 30 bibelhenvisninger skjult i teksten.

ET SALMEKALL

Han skriver ikke salmer lenger, den 84 år gamle salmeforfatteren. – Jeg kan gjøre den danske salmens ord til mine: «Alderdommen er mig kommet paa.» Men mange salmer har det blitt på Ellingsen opp igjennom årene. Salmediktning var en kirkelig oppgave som han følte at han, både på grunn av arv og miljø, var kalt til å fylle.

– Min mor, Karo Enge, hadde som ung en fabelaktig evne til å skrive formfullendte og metrisk riktige dikt. Men hun var beskjeden og gjorde ikke noe for å få dem utgitt i bokform, forklarer Ellingsen. Han forteller at også hans oldefar på farssiden var et fromt menneske som skrev salmer. Ellingsen vokste opp i Kongsberg, og han

tror at søndagsskole og gudstjenester i den praktfulle kirken der, sammen med yngres og skolelaget, var miljøer som var med å gi næring til salmeskrivingskallet. I Oslo var Studenterforbundet, Ris menighet, Musica Sacra og Kirkeakademiet på Fredriksborg viktige inspirasjonsmiljøer.

LÅNTE ORD

– *Har du et tall på hvor mange salmer du har skrevet gjennom årene?*

– Det er nok ganske mange, men slett ikke alle kommer gjennom selv-sensuren! Samleverket *En bønn er gjemt i hjerteslagets rytme* (2009) har 120 tekster, inklusive noen frie gjendiktninger og noen tekster som jeg kaller miniatyrsalmer.

– *Hvorfor trenger vi salmer?*

– Jeg har ofte sitert M.B. Landstads ord:

”Salmen skal låne ord til menneskene.”

Salmen skal låne ord til de som går i kirken, til menighetens bønn, takk, bekjennelse og lovsang. Men salmen skal også låne ord til den enkelte utenfor kirkerommet, ikke minst til mennesker i sorg og motgang, mener Ellingsen. Han viser til den tyske teologen Dorothee Sölle som har sagt at den største smerte i lidelsen er ordløsheten.

– Salmen kan komme den lidende til hjelp og gi ord i ordløsheten. Men salmeboken kan være en ledsager i alle livets situasjoner. Derfor er det å håpe på en ny renesanse for salmeboken som hjemmets bok.

Ellingsen synes det er vanskelig å svare på hvilken egen salme han er mest glad i. Men han tror det må bli *Døden må vike for gudsríkets krefrier*, som både er påskesalme og dåpssalme. – Denne salmen har heldigvis overlevd overgangen til ny salmebok og

har fått en ”ny” (fra 1909!) og gladere melodi, nemlig den melodien jeg hadde i tankene da jeg skrev teksten, sier Ellingsen fornøyd. Han mener at sammenhengen mellom dåpen og påsken, som er sterkt betont i Det nye testamente, er blitt ”underslått” i salmelitteraturen. – Derfor er jeg spesielt glad for å ha fått skrive nettopp denne salmen, sier han.

INSPIRASJON

– *Hva er det som har gitt deg inspirasjon til å skrive salmer?*

– Først og fremst er det Bibelen. Og ellers: musikk! Både kirkemusikk og annen klassisk musikk og kunst. Spesielt malerkunst fra renessansens malere og frem til Rembrandt. Og naturligvis har teologisk lesning inspirert meg. Spesielt har Gustaf Wingrens bøker betydd mye for meg.

Ellingsen har også fått mange stipendier og stipendiereiser som har gitt ham inspirasjon. – Ikke minst gjelder det oppholdene på Løgum kloster i Sønderjylland, sier han.

Da Ellingsen begynte å skrive salmer, eller som han kaller det *salmeforsøk*, i 1950-årene, var det også på grunn av inspirasjon fra gode prekenere som ble holdt på den tiden.

– I Oslo var det den gangen usedvanlig mange fremragende predikanter, og den fremste av dem alle var Sverre Eika i Ris kirke. Jeg tror nok at hans prekenere var med på å bevisstgjøre meg: Jeg skulle skrive salmer, det var en av mine oppgaver i livet, forteller Ellingsen.

LIVSOPPGAVE

Salmeforfatteren har fått mange bekreftelser og gode tilbakemeldinger på at han valgte å følge sin oppgave i livet. Når vi snakker om det, kommer han til å tenke på en gang i Lofoten: – Jeg hadde salmekveld i Leknes, og på arrangementet dukket det opp en dame som hadde strikket et par nydelige votter til meg som takk for salmene i boken min *Det skjulte nærvær*. Og hun hadde kjørt to mil for å få være med på salmekvelden og for å gi meg vottene, smiler han.

– *Hvis du skulle skrive en salme i dag, hva skulle den handle om?*

– Hvis jeg på tross av min metusalemske alder skulle få indre styrke til å skrive salmer igjen, skulle det ha vært fint å skrive en ny pinsesalme. Jeg har for mange år siden skrevet en pinsesalme, *Du gode Hellig Ånd fornyer alt*, men den har ikke fått den samme responsen som mange av de andre tekstene jeg har skrevet. Tenk om jeg kunne få skrivekraften igjen og skrive en ny pinsesalme ...!

TEKST: LENA SKATTUM SANDVIK
FOTO: MARIANNE TORP

Salmer på pensum

Både studentene og læreren er enige: salmelære, hymnologi, er en viktig del av pretestudiet. Studentene hadde gjerne sett at salmene fikk større plass i studieløpet.

– Den rike salme- og sangskatten vi som folk og kirke bærer med oss, kan knapt overvurderes. Den nye salmeboken er en samling ord og toner som trolig sier mer om åndslivet i det norske folk enn noen annen størrelse. Vi blir fattige om dette ikke gis videre til nye generasjoner, mener prest og praktikumlærer Jan Terje Christoffersen. Som hymnologilærer gjør han sitt for at studentene hans skal få med seg salmene ut i prestedtjenesten.

OVERSIKT

– Det er viktig å få arbeidet grundig med salmer i pretestudiet, sier en av høstens praktikumstudenter, Marianne Bergsjø Gammelsæter. Hun mener salmer, sang og musikk er en viktig del av gudstjenesten og andre samlinger i menigheten, og at det er tydelige forskjeller i studentgruppa i forhold til å ha oversikt over salmene.

Hun får støtte av medstudent Anders Mikalsen. – Det er en fordel, ikke bare for presteyrket, men for eget trosliv å få mer oversikt over salmer. Salmene er gjennom historien samtidens møte med, fortolkning av og respons til den treenige Gud. Jo flere salmer vi kjenner til, jo rikere bilde får vi av Gud, av oss selv og av livet med alt det innebærer. Et snevert utvalg kan smalne horisontene, mener han.

Hymnologi utgjør ikke et selvstendig fagområde i prestenes profesjonsstudium. Det inngår i avsluttende praktikum og i liturgikk og øvelsesfag. Det er i øvelsesfagene at salmekompetansen får særlig anledning til å etablere seg.

SYNG SALMER!

– Jeg skulle gjerne hatt litt mer om salmer i undervisningen på MF. Men teori omkring salmeskatten er tørt. Salmene må synges, og det er ikke farlig å synge i timen. Kanskje kunne én gudstjeneste i uka vært en salmegudstjeneste med andakt knyttet opp til dagens utvalg av salmer? spør Anders.

Fra venstre; prest og praktikumslærer Jan Terje Christoffersen, studentene Marianne Bergsjø Gammelsæter og Anders Mikalsen

– Jeg har bare erfaring med det som foregår på praktikum, men her har vi arbeidet en god del med utvalg av salmer og hvordan disse skaper god spenning og sammenheng i gudstjenesten, men vi kunne gjerne hatt mye mer og grundigere skolering, utenom øvingsdagene. Det blir altfor tilfeldig det vi plukker opp underveis og for lite tid til fordypning, sier Marianne.

– *Hva er det viktigste du ønsker at studentene skal sitte igjen med i dette faget, Jan Terje?*

– Den nye salmeboken består av 900 salmer. God kjennskap til en bredde av salmer samt når og hvordan disse skal brukes, er den viktigste kompetansen jeg ønsker at studentene skal sitte igjen med etter et studium ved MF. Jeg ønsker at de som salmebrukere skal få økt følsomhet for det kulturelle og spirituelle jordsmonnet disse salmene er blitt til innenfor, og hvilken rolle de kan spille for mennesker i dag. De beste salmene har så vel et glimt av himmel som en smak av jord i seg. Gode salmer berører. Jeg ønsker at våre studenter også skal våge å la seg berøre.

SALMER I TJENESTEN

De to studentene har allerede begynt å jobbe med salmene inn i den sammenhengen de står i. Marianne, som allerede har tatt fatt på prestjobben, forteller: – Jeg arbeider mye med salmene i gudstjenesteforberedelser. Det er spennende å forberede sammen med organistene og andre. Jeg gleder meg også til å lage gudstjenester med ulike musikalske uttrykk for mennesker i alle aldre, og har stor tro på at salmene og det musikalske uttrykket forener på tvers av alder og folks bakgrunn.

Anders begynner snart som vikar for barne- og ungdomspresten i Nordstrand menighet. Han er spent på å se hvilken plass salmer har blant den yngre garde. – Min fordom er at salmer kommer i andre rekke, etter moderne lovsang. Salmer kan komme inn som en motvekt til en lovsangstrend som av og til blir for flyktig etter min smak. Men salmer kan også falle blytungt til bakken dersom språket blir for fremmed. Ligger salmesangen helt brakk, er det fare for at jeg tyr til sniksal Milfisering, smiler han.

– *Hvordan bruker en god prest salmeskatten, Jan Terje?*

– Salmeboken er et kjerneverktøy for enhver prest. Første bud er alltid å ha den framme og aldri slutte å være nysgjerrig på de salmene vi ennå ikke kan. Ut over dette er salmeboken en bønnebok, bønner som kan nynnes. Jeg håper de som begynner sin presterjeneste i dag vil oppleve salmeboken like nødvendig for tro og liv som jeg selv har kjent at den har vært.

3 om

Hva er favorittsalmen din
– og hvorfor?

KRISTOFFER HANSEN-EKENES,
student på profesjonsstudiet (28)

– Det er mange å velge mellom, men la meg falle ned på *Ja, engang mine øyne skal se Kongen i hans prakt*. Jeg er glad i himmelen, ser med forventning frem til den dagen; og denne

salmen er jo rene himmelvisjonen! I tillegg har Alfred Lunde skrevet en dramatisk og flott melodi som jeg blir høystemt og glad av å synge.

ELISABETH LUND

vikarierende studentprest (42)

– Jeg har nok flere favorittsalmer, men en salme jeg har begynt å like veldig godt de siste årene er *I et skur ved Betlehem*. Den blir jeg glad av å synge! Den holder rundt hele livet til

Jesus, samtidig som den rommer mysteriet om Ordet fra Johannes 1. Og den gir oss et glimt av en Gud som er her hos oss, i refrenget: *Han er her når vi synger!* Jeg må også legge til at melodien, som mye annet fra Irland, hjelper godt til med å smygge ordene langt inn i sjela mi.

JAN H. SCHUMACHER

førsteamanuensis i kirkehistorie (66)

– Min favorittsalme er *Så vide om land som sol mon gå*. Den handler om Gud som i sin kjærlighet søker oss lenge før vi er i stand til å gjenkjenne vår egen sjels dype lengsel som en lengsel

etter samfunn med den levende Gud. Salmen inspirerer meg til å flytte fokus bort fra min søken etter Gud til Gud som søker meg med en kjærlighet som ikke vil vite av hindringer. Den minner meg om at Gud er virksom i livet mitt og har tro på meg.

Salmeglede

“Sangen slås som en stor bue fra
vår kirke og inn i evigheten”

Tore Kopperud er kjent for mange som prest, prost og mangeårig lærer ved praktikum på MF. I all sin tjeneste har han hatt et særlig fokus på salmene.

Kopperud ledet også salmebokutvalget fra 2004-2008. Utvalget la grunnlaget for den nye salmeboken som kom i 2013.

Salmer og sanger har fulgt Tore Kopperud hele livet. – Vi hadde stor glede av sang i familien. Farmor spilte piano, og mor og far var glad i å synge, så jeg ble glad i sang fra første stund – og særlig sanger om Jesus, smiler Kopperud.

– Da jeg ble prest fikk jeg mulighet til å utvikle dette videre, og salmene har blitt et studieemne for meg, sier han. Han legger til at han ikke bare er en salmenerd. Han er også glad i andre sangformer, særlig musicals.

VANSKELIG Å VELGE

Grunnen til at Kopperud fikk jobben som utvalgsleder for den nye salmeboken, var nok både at han hadde faglig innsikt og personlig interesse på dette feltet. – Da jeg jobbet meg gjennom det innsendte materialet og en mengde andre kilder, lærte jeg mye. Vi må ha vært innom rundt 8000 tekster i utvalget, sier han.

Det var en vanskelig jobb å velge salmene. Kopperud og utvalget arbeidet blant annet med salmer fra ulike tider og steder. Han nevner salmer med direkte tilknytning til Bibelens egen salmebok, og et skriftfragment nesten fra Jesu egen tid (Qumran) som ble skrevet om til salme. – Vi har hele kirkehistorien og hele verdens kristne salmer å øse av når vi skal velge salmer til ny salmebok. Derfor blir det selvfølgelig slik at noen vil savne noe, og andre noe annet, både av det som var, og det som man håpet skulle komme, sier han.

SYNG SALMER!

Da Kopperud var lærer på MF, benyttet han anledningen til å innprente i studentene at de måtte lære konfirmantene noen

sentrale salmer. – Som prest har jeg møtt mange mennesker på dødsleiet som ikke har hatt lett for å snakke om tro, men som møtte en salme igjen på livets oppløpside og fant trøst nettopp i den.

Det forventes ikke lenger at salmer læres i skolen, og Kopperud mener at det norske folk dermed taper noe vesentlig. Han poengterer at en stor stripe i vår norske kulturvev har med salmesang å gjøre. – Tenk bare på alle de religiøse folketonene! Salmene gir et klart trosuttrykk, men de er også en viktig del av vår norske kultur.

MER SALMER I UNDERVISNINGEN

– Her på MF studerer man mest Bibelen, men nest etter den er det ikke en bok en prest kommer så mye borti som salmeboken. Jeg skulle ønske at presteutdannelsen la mer vekt på denne boken, understreker Kopperud.

Han kunne tenke seg et opplegg som åpner opp for det store og varierte landskapet av salmer. – Den nye salmeboken er, med sine mange nye bidrag, mer frodig og har en større bredde enn før. Kanskje vil flere finne noe som de kan kjenne seg hjemme i her? spør han.

Kopperud ønsker en blanding av kjente og ukjente salmer i gudstjenestene. Og han har flere tips til salmebruk: – Man kan gjerne sitere noe fra en salme i prekenen, eventuelt også hente inn historien bak salmen, mener han.

– Det viktigste nå er at salmeboken virkelig blir tatt i bruk, rett og slett at det SYNGES (og det mer enn før) når vi kommer sammen! Uansett om det er på MF, i et menighetsrådsmøte eller i hjemmet, hvor også trosopplæring finner sted. Trosopplæring skjer ikke minst gjennom sang.

JORD OG HIMMEL MØTES I SANGEN

I to av salmeutvalgsarbeidets treårige arbeidstid gikk det et parallelløp der 16 norske trossamfunn og kristne organisasjoner bidro for å berike den kommende salmeboken. – Det var en helt unik opplevelse og velsignelse å få stå også i dette. Det finnes vel ikke noe mer økumenisk enn det å synge sammen! understreker Kopperud.

– Vi er en syngende kirke! Samholdet i det å kunne løfte sangen opp til Gud – det er noe som begeistrer. Og i himmelen blir dette fullendt. I Johannes åpenbaring er det mye vi kan merke oss om det som venter – men en ting er sikkert: det synges! Sangen slås som en stor bue fra vår kirke og inn i evigheten.

Da Tore Kopperud hadde sin avskjedsgudstjeneste som prost på Nordstrand i 2013, startet den med Petter Dass sin salme *Om alle mine lemmer var fylt av bare sang*. Det står i siste verset: ... *Når vi har endt vår gang, skal nye røster heves, og synge Sions sang*. – Slik kan et presteliv også sees i et sangperspektiv. Sang og musikk er Guds velsignelse til oss gjennom hele livet, avslutter han.

SR-leder

Nye muligheter

"Nytt år, nye muligheter" sier man alltid. Det er begynnelsen av januar og dette er det som slår mot meg. Jeg har brukt jula til å prøve å finne på noe genialt å skrive til min første spalte i Lys og Liv. Mellom pinnekjøttlukt og kokosmakronsmuler har det ikke kommet noe til meg. Jeg håper dette med "nytt år, nye muligheter" skal hjelpe meg med et tema.

"Tider skal komme, tider skal henrulle. Slekt skal følge slekters gang" synger vi i *Deilig er jorden*. Litt sånn er det med Studentrådet og. Hver januar er det ny leder, ny miljøutvalgsleder, ny studentpolitisk ansvarlig og nytt teologisk medlem i rådet. Fire nye skal sette sitt preg på studentrådsarbeidet på MF. Fire nye skal lage nye fotspor etter sine forgjengere. Fire nye skal fortsette et arbeid som er et kontinuerlig arbeid. Vi har prinsippprogram, styreinstrukser og arbeidsplaner å forholde oss til, vi skal fortsette et arbeid som allerede er godt i gang, men vi vil allikevel sette våre spor. Sette våre spor så akkurat vi blir husket av fremtidige studentrådsledere, teologimedlemmer eller studentpolitikere.

Felles for oss alle, enten vi er studentrådsmedlemmer som vil sette spor etter oss eller studenter som vil lære noe nytt, er at et nytt semester gir oss et blankt lerret å farge.

Enten vi vil farge det med studentpolitikk, ny pensumlitteratur eller de små tingene som en hyggelig middag i kantina eller en lesepause med kaffe og sjokolade.

Jeg skal farge første halvdel av 2014 med skriving av spesialavhandling i tillegg til at jeg skal være studentrådsleder. Jeg håper også jeg får litt plass mellom alle de store områdene med farge til de små tingene, som et besøk hos besteforeldrene mine eller en kopp god kaffe med en god venninne. Det er jo tross alt de små detaljene som gjør det store bildet komplett.

Godt nytt semester!

Silje Mathea K. Nygård

Silje Mathea Kleftås Nygård, studentrådsleder

Uteksaminerte ved MF høsten 2013

BACHELOR I KULTUR OG SAMFUNNSFAG

Studieprogram ungdom, kultur og tro:

Ragnhild Aarvik, Solveig Frafjord, Kristin Morken Hogganvik, Asbjørn Håkonseth, Ingeborg Marie Solberg Jensen, Jørgen Gangnes Kleiven, Kåre Edvard Marthinsen, Eirik Herigstad Mong, Geir Andre Nagvik, Eline Elnes Rabbevåg, Øystein Skarholm, Solveig Thoen, Therese Marie Ulseth

Studieprogram religion, kultur og samfunn:

Mirjam Varnum Christensen, Christine Marie Grøndahl, Ådne Hardang, Anette Hesjedal, Linn Kabita Lutnes, Jørgen Rief, Roland Raymond Skar, Ann Jeanette Søndbø, Rasmus Sørensen, Silja Charlotte Tystad

BACHELOR I TEOLOGI

Gaute Susort Aurdal, Kjetil Austad, Ragnar Mogård Bergem, Marianne Hermann Brekken, Mikael Peder Marcel Bruun, Maria Dale, Ingrid Finsådal, William Skolt Grosås, Gunhild Arntzen Grøvle, Arnstein Hardang, Jon Olav Hjelde, Thor-André Holten, Tsegayesus Hurisa Hunde, Jon Sondre Håkedal, Mario Liavåg, Line Lindholm, Nina Kristin Oskarsdottir, Hilde Kristine Sando, Mailiss

Solheim, Kristin Helgen Spernes, Ingrid Synnevaag, Lasse Thorvaldsen, Magnus Hetland Vesteraas, Thea Bjørkøy Woie, Marius Økland, Hanne Øygard, Ingrid Øygard

CAND.THEOL.

Marie Elisabeth Lyngseth, Anders Mikalsen, Ida Margrethe Krogstad Rød, Tord Kristian Thuen, Johan Valen-Sendstad

MASTER IN RELIGION, SOCIETY AND GLOBAL ISSUES

Kingsley Ekene Amaechi, Finn David Bergerud, Ole Kjetil Bø, Kasper Landmark, Bjørnar Lemvik, Fredrick Ochieng Ogango

MASTER I KRISTENDOMSKUNNSKAP

Anne-Jorun Erichsen, Stian Håseth, Kjersti Gulli Petersen, Hanne Kasbara Valen

MASTER I DIAKONI

Jeanette Kalmar Markussen, Christel Otterlei, Silje Sjørveit, Anniken Torset

MASTER I KIRKELIG UNDERVISNING

Helge Saltbones Rotevatn, Silje Madelén Salvesen, Aileen Zahl

ERFARINGSBASERT MASTER I RLE/ RELIGION OG ETIKK

Reidar Bringaker, Sissel Bøe, Anita Skoglund Eriksen, Anne Marie Wilberg Halvorsen, Ole André Johnsen, Knut Ove Karlsen, Margaret Birkedal Kløw, Reidun Rindal Opsal, Solveig Tinderholt

ERFARINGSBASERT MASTER I PRAKTISK TEOLOGI

Knut Kittelsaa, Yngve Jørgen Sagedal

MASTER I TEOLOGI

Harvey Van Bik, Hkawng La, Espen Barland Larsen, Jude Fanwong Nkwawir

PH.D

Kaberia Isaac Kubai, Raymond Lillevik

PRAKTISK TEOLOGISK UTDANNING

Marianne Bergsjø Gammelsæter, Kristin Lødøen Hope, Kristin Strand

Forskning aktuelt

Menighetsfakultet deltar i prosjekt om etikk for lærere

Høgskolen i Østfold har fått to millioner kroner fra Utdanningsforbundet for å lede og gjennomføre forskning om etikk for lærere. De tar med seg MF i prosjektet. Prosjektet starter i februar 2014 og forventes å være ferdigstilt i juni 2015. Professor Geir Afdal og førsteamanuensis Trine Anker er MFs deltakere inn i prosjektet. Leder for prosjektet er førsteamanuensis Hilde Wågsås Afdal. Hun deltar fra Høgskolen i Østfold sin side sammen med førstelektor Nina Johannesen og førsteamanuensis Espen Schjetne. Schjetne var stipendiat hos MF og har doktorgraden herfra.

Publikasjoner

Professor **Otfried Czaika** har utgitt monografien *Sveno Jacobi: boksamlaren, biskopen, teologen: en bok- och kyrkohistorisk studie* (Acta Bibliothecae Regiae Stockholmiensis/ Finska kyrkohistoriska samfundet).

Stipendiat **Ole Jakob Filtvedt** har skrevet "Jesus som skaperordet: Jesu gjerning forstått som nyskapelse i Johannesevangeliet" i *Teologisk Tidsskrift* nr 4/2013.

Professor **Jan-Olav Henriksen** har skrevet "Åpenbaring, erfaring og teologi" i *Teologisk Tidsskrift* nr. 4/2013 og "Distinct, unique, or separate? : challenges to theological anthropology and soteriology in light of human evolution" i *Studia Theologica* nr. 2/2013

Professor II **Morten Hørning Jensen** har skrevet "Purity and politics in Herod Antipas's Galilee: the case for religious motivation" i *Journal For The Study of the Historical Jesus*.

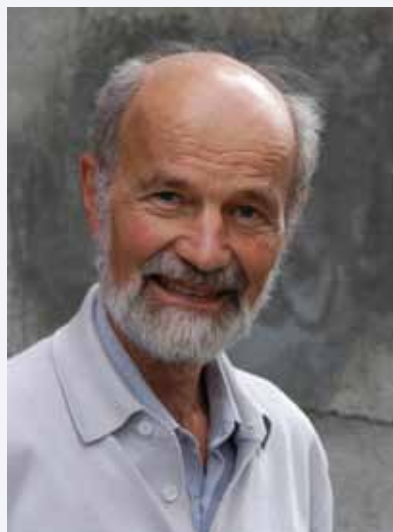
Universitetslektor **Hallvard Olavson Mosdøl** har i siste nummer av *Tidsskrift for praktisk teologi* skrevet "Fra tekst til preken: en beskrivelse og drøfting av norske presters prekenforberedende praksis", og sammen med Tore Skjæveland: "Jakta på den raude tråden - og knaggar i preika: ei drøfting av strukturens plass i nyare amerikansk homiletisk litteratur".

Stipendiat **Frida Austvoll Nome** har skrevet artikkelen "For Regime and Resistance: Islam as a Legitimizing Force in the Syrian Uprising" i boken *In the Wake of the Arab Spring: Conflict and Cooperation in the Middle East*, Spartacus forlag.

Førsteamanuensis **Janicke Heldal Stray** har sammen med Elisabeth Bjørnstad (HiOA) redigert boken "New Voices in Norwegian Educational Research", utgitt på Sense Publishers.

Førsteamanuensis **Gard Granerød** har skrevet artikkelen "'By the Favour of Ahuramazda I Am King': On the Promulgation of a Persian Propaganda Text among Babylonians and Judaeans" i *Journal for the Study of Judaism* 4-5/2013.

Hans Kvalbein til minne (1942–2014)

Professor emeritus Hans Kvalbein døde i desember 2013, 71 år gammel. Dermed har en lang rekke prester og lærere i kristendomskunnskap/RLE mistet en av sine beste lærere fra studietiden ved Det teologiske Menighetsfakultet.

Hans ble ansatt som fakultetslektor ved MF i 1976, og ble professor i Det nye testamente i 1984.

Vi som var hans studenter og senere kolleger, vil huske Hans som et særdeles omsorgsfullt og godt menneske. Han utstrålte varme og i hele sin livsførsel var han på mange måter preget av sin Mester.

Hans fikk arbeide videre med faglige bidrag også dette siste høstsemesteret som i stor grad var preget av sykdom. For noen uker siden sendte han fra seg en artikkel der han avslutter med å omtale en tidligkristen menighet som uttrykte en sterk bevissthet om å være "Guds nye folk på vei til det riket som Han har beredt for dem." Hans har nå gått foran oss på denne veien.

Vi lyser fred over hans minne og vil i lang tid savne ham som den gode venn og kollega han var.

Reidar Hvalvik, professor i Det nye testamente
Vidar L. Haanes, rektor

De nordiske rikers største poetinde

Dorothe Engelbrethsdatter (1634-1716) kaller seg med rette «dend første Hun-Poet i Arve-Kongens Rige».

TEKST: FØRSTEAMAUENSIS KRISTIN NORSETH

Dorothe Engelbrethsdatter er representert med én salme i Norsk salmebok 2013, den vakre kveldssalmen *Dagen viker og går bort* (nr. 810). Det skulle forresten bare mangle. Hun er den første norskfødte forfatter som fikk en bok trykt i Norge og har satt spor etter seg i norsk litteraturhistorie.

EN SUKSESS

I sin tid var hun et lysende forfatternavn og hennes salme- og bønnebok *Sialens Sang-Offet* (1678) var en suksess som bare ble overgått av dikterpresten Thomas Kingo (1634-1703). Hun ble hyllet av ham og av Petter Dass (1647-1707) – som ikke fikk noe på trykk i sin levetid. Bysbarnet Ludvig Holberg (1684-1754) omtalte henne som ”den største Poetinde som de nordiske Riger haver haft”.

LITTERÆR BAROKK

Dorothe Engelbrethsdatters diktning er et norsk eksempel på litterær barokk og 1600-tallets fridige kunstneriske kreativitet i europeisk kirke- og kulturliv. Hennes salmer er kunstdiktning og tenkt, som barokkens litteratur generelt, brukt i en konkret sammenheng. *Sialens Sang-Offet* er ingen kirkesalmebok selv om den er bygd opp omkring kirkeåret og reflekterer kirkens ritualer. Den var tiltenkt husandakten og andakten i enebolig. Til sammen kom boken i 24 utgaver,

den siste så sent som i 1868. Den bergenske prestedatter og prestekone må ha truffet en ”folkekirkelig” nerve. *Sialens Sang-Offet* kan derfor tolkes som uttrykk for 1600-tallets folkelige spiritualitet og en religiøs mentalitet som levde til langt ut på 1800-tallet. Tekstene ga mening, man kjente det religiøse språket og salmenes metaforer og koder.

Dorothe Engelbrethsdatters *Sialens sangoffer*

AMPUTERT

Det moderne bibeltapet, en sterkt amputert kristendomsundervisning og manglende kirkelig tradering av essensielt viktig stoff gjør Dorothe Engelbrethsdatter vanskelig for mennesker av i dag. Dessverre. Men kveldssalmen *Dagen viker og går bort* står seg. Den begynner med menneskets observasjon av det som skjer i naturen når nat-

ten stunder til. Det ytre sanseinntrykket løfter det indre blikket og beveger mennesket til å søke Gud i bot og bønn. Her søkes «med anger nådens sti» og Guds velsignelse; her overgis alle kjære i Guds varetekt for natten; her forbereder

den bedende seg til «den lange natt» i dødens dal, der den troende venter på dagen da Guds basun lyder og kaller til «evig fryd». Men les originalen på 22 vers. Den er spenstigere enn salmebokens forkortede og språklig justerte versjon!

Ny salmebok i Den norske kirke

Hver tid trenger nye salmer – i tillegg til de gamle. I enhver epoke skjer det noe i teologien, i fromhetslivet og i samfunnet som får noen til å skrive nye salmer – salmer som møter et behov for fornyelse av kirkens sang.

TEKST: VIDAR KRISTENSEN, PROSJEKTLEDER FOR DEN NYE SALMEBOKEN OG SENIORRÅDGIVER I KIRKERÅDET
FOTO: FLICKR.COM, FN-FOTO

Slik er det også i vår tid. Derfor inneholder *Norsk salmebok 2013* salmer som tematiserer områder som ikke har vært dekket i tidligere salmebøker. Noen av disse temaene er slett ikke nye. De har alltid vært en del av menneskers kår i verden. Men det er nytt at det snakkes høyt om dem, og at de står tydelig på kirkens dagsorden. Og det er langt på vei nytt at de får plass i gudstjenestesangen.

BARN, KVINNER, MILJØ

Vi har ikke tidligere hatt en salme som tematiserer barns oppvekst-kår, og setter flyktningbarn, krigsbarn, hjemløse og forlatte barn – sammen med bortskjemte barn og trobarn – i relasjon til barnet Jesus. Det har vi nå fått i salmen *Solbarn, jordbarn* (N13 26), skrevet av Shirley Erena Murray fra New Zealand, og gjendiktet til norsk av Eyvind Skeie. Murray er en av vår tids betydeligste salmediktere, og salmene hennes er oversatt til en mengde språk.

I en annen av hennes salmer blir kvinnemishandling, sult og overgrep mot barn tematisert. *Gud gret der kjærleik vik* (N13 407) er gjendiktet av Terje Haugdal, og er et godt eksempel på temaer som har fått sterkere fokus i kirken de siste tiårene. Nå er det mulig å sette ord på dette også i gudstjenestesangen. En salme om skilsmisse har vi heller ikke hatt før. Det er utgangspunktet for Eva Norbergs tekst *Så kort var den fröjd som i världen jag fann* (N13 499), der hun synger om «när löfterna svek och när drömmen försvann».

Vi har fått flere nye salmer som har vern om skaperverket som tema – noe som inkluderer både miljøengasjement og kampen for at de fattigste i verden skal få muligheten til å leve et verdig liv.

Det er svært naturlig at et slikt tema er styrket i en ny salmebok i vår tid. Et eksempel er salmen *Menneske, du som har kunnskap* (N13 726), med tekst av Eyvind Skeie basert på Finn Wagles hustavle *Ropet fra en såret jord*, og med melodi av Arne Bendiksen. «Alt skal forvaltes ærbødig,» sier teksten.

TAIZÉ, IONA OG TROSOPPLÆRING

Sanger fra noen av de viktigste åndelige kraftsentrene de siste tiårene har fått god plass i salmeboka. Et slikt senter er kommuniteten som Broder Roger (Louis Schütz) grunnla i Taizé i Frankrike på 1940-tallet. Sangene som er skapt der, er blitt spredt over hele verden gjennom de store skarene som har valfartet til Taizé. Nyskapningen av sanger tok for alvor til da den franske musikeren Jacques Berthier ble bedt om å komponere musikk til fellesskapet. 15 av disse sangene er kommet med i *Norsk salmebok 2013*.

Det samme gjelder flere av sangene fra det åndelige fellesskapet på øya Iona utenfor vestkysten av Skottland. Den viktigste personen når det gjelder de nye sangene derfra, er uten tvil presten og salmedikteren John Bell. Hans grep med å lage nye tekster til kjente folketoner fra Irland, England og Skottland, har vært en stor suksess. Et eksempel på disse sangene er *Da Herren kom til denne jord* (N13 433), som Hans-Olav Mørk har gjendiktet til norsk.

Salmeboka bærer også preg av trosopplæringsreformen, som har vært Den norske kirkes viktigste satsingsområde de siste ti årene. Satsingen har bidratt til et økt antall barnesalmer i boka, uten at den legger opp til et tydelig skille mellom hva som er barnesalmer og voksensalmer. Bortsett fra kanskje de aller enkleste bevegelses-salmene som står i avsnittet «For de minste», er det svært glidende overganger fra begge sider mellom salmer som egner seg for barn og voksne. Barn kan bli veldig glad i gamle kjernesalmer, og voksne kan elske enkle tekster og melodier.

Salmen *Solbarn*, jordbarn tematiserer barns oppvekstvilkår, og setter flykningebarn, krigsbarn, hjemløse og forlatte barn - sammen med bortskjemte barn og trosbarn - i relasjon til barnet Jesus.

ARVEGODSET

Dette er noen få eksempler på det som er nytt i salmeboka. Jeg kunne fortsette å nevne de sterke innslagene fra norske samtidsdiktere og samtidskomponister, som for eksempel Edvard Hoem og Henning Sommerro. Jeg kunne nevnt salmer på nordsamisk, lulesamisk, sørsamisk og kvensk, eller en rekke salmer fra land langt utenfor Europa. Og jeg kunne nevnt gospelsanger og moderne lovsanger. Sjangerbredden er stor.

Like viktig er det å understreke at arvegodset fra tidligere epoker i kirkehistorien fremdeles er på plass i salmeboka. To tredeler av salmene fra *Norsk Salmebok* er videreført. Her er det tekster som spenner fra Ambrosius på 300-tallet til Svein Ellingsen ved siste tusenårsskifte. Det er melodier som spenner fra middelalderen til Egil Hovland.

Salmene gir oss ord til å uttrykke tro og tvil, glede og smerte, forventning og savn. Når vi selv har vanskelig for å finne ord, kommer salmene oss til hjelp. Det gjelder oss både som kristent fellesskap i gudstjenesten, og som individer. Enten vi sitter i kirkebenken eller hjemme i vår egen stue, kan vi få del i andres trosuttrykk og livserfaringer og gjøre dem til våre egne. Hvis det ikke hadde vært slik, ville ikke salmene vært noen av de mest siterte tekstene som fins, uansett litterær sjanger.

Det er ikke noe viktigere organ til å forvalte dette arvegodset her i landet enn Den norske kirkes hovedsalmebok. Derfor er det nødvendig å videreføre salmer som ikke nødvendigvis er mye i bruk,

men som likevel kan ha stor betydning i visse situasjoner. Forhåpentligvis er det ikke mange som vil savne sine favorittsalmer i den nye boka, men eventuelle savn må veies opp mot det verdifulle hver enkelt kan oppdage i de nye salmene.

KUNNSKAP OM SALMENE

Nest etter Bibelen har salmeboka i flere hundre år vært den viktigste boka for folk flest i Norge. Slik er det jo ikke lenger. Men mange mennesker får sans for innholdet i salmeboka når noen tar dem i hånden og leier dem inn i salmenes verden. Mange artister har greid dette kunststykket i en del år nå, fordi de har hatt salmer på repertoaret sitt. Men dette greier også mennesker som har en talerstol å gjøre det fra. Det er utrolig hvor lite som skal til for å skape salmeengasjement. En salmekveld hvor folk føres inn i nye og gamle salmer, eller en salmegudstjeneste hvor en tar tid til å snakke om salmer og lære dem, kan gjøre underverk.

Dette er en erfaring både jeg og andre har. Derfor er det synd at hymnologien og salmeboka er så nedprioritert som fag ved en utdanningsinstitusjon som Menighetsfakultetet. Et par ganger de siste årene har jeg hatt to timers undervisning for to ulike praktikumskull, og vet at studentene har svært få timer i hymnologi i løpet av studiet sitt. Hvis de skal kunne inspirere til salmesang når de kommer ut i menighetene, må de selvsagt ha kunnskaper om salmene. Det handler ikke bare om å sette opp en salmeseddel til hver gudstjeneste i samarbeid med organisten og gudstjenesteutvalget. Det handler om å vite hva en synger og hvorfor en synger det – og det handler om egen salmeglede!

REDIGERT AV
MARIANNE TORP

Folk

PERSONALNYTT

Kristin B. Aavitsland er tilsatt i 100 prosent stilling som professor i kirke- og kulturhistorie med vekt på middelalderen. Hun tiltrer stillingen 1. mai 2014. **Roald Iversen** er tilsatt i engasjement som 1. amanuensis II i praktisk teologi (sjelesorg) for perioden 1/1 til 31/12 2014. **Håkon W. Lorentzen** er tilsatt i fornyet engasjement som professor i samfunnsfag i 25 prosent stilling i 2014/2015. **Øystein Lund** har fratrådt sin stilling som 1. amanuensis i GT og har tiltrådt stilling som direktør for tilsynsavdelingen i NO-KUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen). **Arnfinn Eng** har sagt opp sin stilling som studiesjef da han skal tiltre stilling som sjømannsprest i Huston, USA, medio mars 2014.

Januarkurset

Etterutdanningskurset for lærere i videregående skole og ungdomsskole 2.-3. januar åpnet Grunnlovjubileumsåret. Tema var «1814/2014: Religion, demokrati og rettigheter». Kurset tok utgangspunkt i noen av grunnlovjubileets mål og visjoner, og

satte søkelyset på aktuelle utfordringer i lovverk, kirke, skole og samfunn. 68 lærere fra hele landet deltok. Som foredragsholdere deltok fagpersoner, politikere og livssynsrepresentanter. Kursansvarlig og komiteleder var universitetslektor Ann Midttun.

MF-kurs våren 2014

20. MARS

Seminar om ledelse i den lokale kirke (Dnk)

28. MARS

Åpen økumenisk fagdag:
Gudstjenestefornyelse
- innhold og form

Sjekk også våre
nettsider for aktuelle
videreutdanninger!

www.mf.no

GUD MED OSS

Førsteamanuensis Terje Hegertun holdt talen ved semesteravslutningsgudstjenesten i kapellet på MF. Tema for gudstjenesten var *Gud med oss*. Praktikumsstudentene deltok aktivt under gudstjenesten med sang, lesning og forbønn. Studentprestene var liturger.

LILLE ØYSTEIN VAR MED PÅ FESTEN

Ida Margrethe Krogstad Rød fikk sitt vitnemål etter fullført Cand.theol.-studier. Her sammen med sønnen Øystein. Vitnemålene ble delt ut på den akademisk semesteravslutningen etter gudstjenesten 18. desember. Tord Kristian Thuen holdt kandidatenes tale ved semesteravslutningen.

ÅRETS UNDERVISER

Studentrådet skriver på Facebook: "Fredag 10. januar 2014 ble prisen for Årets underviser delt ut i kantina. Prisen gikk til professor i diakoni Kjetil Fretheim. Premien er en diplom, en vandreplakett, navnet sitt på en plakett og tonnevis med heder og ære! Studentrådet gratulerer!"

Andakten

Lei du meg fram!

TEKST:
GUNHILD MARIA HUGDAL MARCHEN
STIPENDIAT VED MF

Jeg vil starte med noen strofer fra en av mine yndlingssalmer: *Lei, milde ljøs, igjennom skoddeim, lei du meg fram! Eg går i mørke natt langt frå min heim, lei du meg fram!*

Det hender at jeg finner hvile i disse bildene av en som leder gjennom det uoversiktlige, et lys som viser vei der vi trodde ingen veier fantes, noe som bærer, kommer oss i møte, noe som tar imot oss og leder både gjennom livet og den siste *skoddeim*.

Disse vakre bildene kan gi håp og hvile. Samtidig har de en bakside, om de blir stående alene og får dominere et livsløp. For å unngå at passivitet forveksles med fromhet, trenger de å suppleres av andre bilder på tro. Bildet av en Gud som leder oss på livsveien må aldri bli en unnskyldning for å bli utydelig i eget liv, og for ikke å ta ansvar for retningen i eget liv. At vi selv må ta store valg i dennesidig *skoddeim*, at vi må ta stilling til krevende etiske dilemmaer uten sikre

svar, at vi noen ganger må manøvrere oss gjennom vanskelig terreng tilsynelatende uten en hånd som leder – det er også en del av livet. *Eg ville velja sjølv min veg, men no lei du meg fram!* Som salmen beskriver, så kommer det en tid når vi ikke selv kan velge vei. Men før den tid, skal vi kanskje ikke være så redde for selv å være aktive i valg av vei, retning og livsinnhold – og likevel tro på at hånda eller lyset som leder er der.

FILMINNSPILLING

Like før jul var det filminnspeiling på MF. Det lages nye reklamefilmer som skal skape interesse og bli brukt i rekrutteringsarbeidet. Temaet for filmene er MFs nye slagord: *MF – der store spørsmål lever*. Film-skaper er Lars Kristian Singelstad i samarbeid med lærer Vegard Holm, informasjonsrådgiver Lena Skattum Sandvik og rekrutteringskonsulent Marianne Hermann Brekken.

PETER HALLDORF TALTE VED SEMESTERÅPNINGSGUDSTJENESTEN

8. januar åpnet vårsemester på MF. Majorstua kirke ble full av studenter og lærere som kunne høre den svenske pinsepastoren tale over temaet "Herrens Ånd er over meg".

TREKLØVER FRA FRIKIRKEN

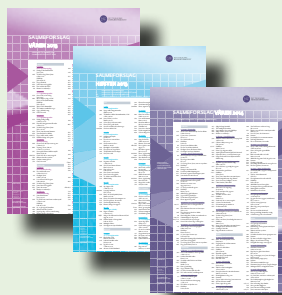
Tord Kristian Thuen og Johan Valen-Sendstad var begge ferdig med sin cand.theol.-grad og Kjersti Gulli Petersen fullførte sin master i kristendomskunnskap. De kommer alle tre fra Oslo Østre frikirke. Johan er pastor der, Kjersti drar til Ørsta som pastor og Tord begynner som prest i Steinkjer.

Abonnere på MFs salmekalender?

MFs populære salmeforslag blir utgitt hvert halvår og sendt i posten til alle som vil abonnere på den. Den er til stor hjelp i planleggingen av gudstjenestene.

Det er ingen fast abonnementspris, men vi håper giroen som følger med blir benyttet til en gave til MF. Vi foreslår kr. 250,-.

Ønsker du salmekalenderen tilsendt hvert halvår, ta kontakt:
e-post: info@mf.no
tlf.: 22 59 05 00

Søk opp "Det teologiske Menighets-fakultet" (direkte lenke på mf.no)

Asbjørn Finholt

Advokat
Postboks 7, 2001 Lillestrøm
Tlf. 63 81 60 80

VITAL BASE® Benkeputer

Putene har en sterk aldrings- og varmebestandig friksjonsduk på undersiden som sørger for at den ligger i ro på benken. Alle putene har glidelås for enkelt vedlikehold og rengjøring av trekk. Mer enn 400 fargenyanser i flammehemmende tekstiler av ull og ullblandinger.

Be om prøver og pristilbud!

VITAL BASE

Your Challenge - Our Science

Myravegen 9, N-6060 Hareid
Tel +47 70 09 59 50 | firmapost@vitalbase.no
www.vitalbase.no

Individuell tilpasning og ergonomisk utforming.
Seteputer, ryggputer, kneputer, formtilpasning.
Nesten alt er mulig.

EN ÅPEN BIBEL

OLAV SKJEVESLAND

Den gode jord

Søndagens evangelietekster,
1. rekke.

En gullgrube for alle som vil utforske Bibelens tekster og formidle dem til dagens mennesker.

Kr 378,-

KJELL NORDSTOKKE

Tegn

Fortolkninger til tegnfortellingene i Johannesevangeliet

Den diakonale og kontekstnære fortolkningen av bibeltekstene utfordrer leseren til å tenke over hvordan underne kan forstås i vår tid.

Kr 298,-

MARI OG PAUL ERIK WIRGENES

Fra søndag til søndag

Et møte med kirkeårets tekster,
1. rekke

Hver søndag i kirkeåret har sitt eget oppslag, og her åpner forfatterne bibelteksten og utfordrer til å skape sammenheng mellom tro og liv.

Kr 298,-

Kjøp boka på www.verbumforlag.no eller i din lokale bokhandel.

Verbum

Boktipset

Ordet gjennom året

MF-lektor Sjur Isaksen har skrevet tre bøker med evangeliebetragtninger for hver søndag i kirkeåret.

TEKST:
LENA SKATTUM SANDVIK

Da Den norske kirke skulle får nye tekstrekker fra 1.søndag i advent 2011, tenkte Isaksen at det ville bli bruk for nye ressurser for alle de som forbereder seg til gudstjeneste, enten som forkynnere eller som deltakere i kirkebenken.

ET MØTE MED JESUS

– Samtidig hadde jeg lyst til å skrive ned mitt møte med Jesus, slik han trer fram i de fire evangeliene. Det er i disse møtene troen oppstår og jeg kan si at både min tro og min teologi finnes i disse betraktningene, forteller han. Til sammen har det blitt 192 betraktninger i tre bøker. En bok for hver rekke av evangelietekster.

Isaksen sier at han blir inspirert av å lese evangeliefortellingene igjen og igjen, noe som hjalp ham underveis i skrivingen. Han leste gjerne med et litt skrått, assosiativt blikk. – Men jeg blir også hele tiden inspirert av mennesker jeg møter, ting jeg ser og bøker jeg leser. Jeg har jo

levd med evangeliene i hele mitt liv, så inspirasjonen er tilsvarende langstrakt.

EN AV OSS

Forfatteren forteller at han lærte masse mens han jobbet med tekstene. – Jeg har for eksempel lest mer gresk enn jeg kan huske å ha lest siden studietida! Men jeg har også gang på gang blitt slått av Jesu menneskelighet og av det dypt frigjørende i å se han som en av oss. Annerledes, men likevel en som hele tiden ble overrasket og forstyrret av det allmenkelige livet, slik vi blir det.

Hvem er bøkene skrevet for?

– De er skrevet for vanlige folk som er litt interessert i Jesus og fortellingene om han. Det går an å lese dem som forberedelse til gudstjeneste eller som en personlig, ukentlig andaktsbok. Også vet jeg at bøkene er tatt i bruk i mange samtalegrupper og bibelgrupper som forbereder seg på kommende søndags tekst. Hver betraktning etterfølges av

fire spørsmål til ettertanke, ofte spørsmål med en liten vri som jeg tror kan virke stimulerende på praten i gruppa. Folk som skal forkynne kan få inspirasjon fra bøkene.

TRØST ELLER INSPIRASJON

– *Hva er håpet ditt for disse bøkene?*

– Hvis ett eneste menneske får ett eneste glimt av én ny side ved Jesus, og at dette nye blir til trøst eller inspirasjon, så har ikke arbeidet vært forgjeves.

Ordet gjennom året
Tre bøker

Sjur Isaksen
Luther Forlag
2011 – 13

Det rike Norge og Lasarus i sør

TEKST OG FOTO:
LENA SKATTUM SANDVIK

Det er fullstappet i MFs største auditorium. På talerstolen står den nye lederen i Kirkenes Verdensråds styre, dr. Agnes R. M. Abuom

Det er diakonikonferanse på MF, og temaet for konferansen engasjerer kvinnen fra den anglikanske kirken i Kenya. Hun er en av hovedtalerne på konferansen, og salen sitter lydhør. – Denne konferansen er et vitnesbyrd om lengsel etter å finne nye verktøy og metoder for å utøve diakoni i vår globaliserte og polariserte verden, begynner Abuom.

GJENSIDIG ANSVARLIGE

Abuom oppfordrer til at kristne spesielt, og mennesker generelt, bør holde hverandre gjensidig ansvarlige for å møte problemene i det globale samfunnet; Både gapet mellom rike og fattige land, ulikheten mellom individer i samme nasjon, vanskelige konflikter og klimautfordringene.

Hun har hatt vanskeligheter med å forberede seg til dette foredraget, Agnes Abuom. – Hva slags moralsk autoritet har jeg som kommer fra det globale sør til å utfordre en nasjon som kanskje tror at deres rikdom er et resultat av deres harde arbeid og deres gode nasjonale velferdspolitikker? spør Abuom.

Hun viser til at diakoni er en sentral komponent i evangeliet, og dermed en viktig del av disippelskapet. Det begynner som en ubetinget tjeneste til en nabo i nød, og fører til samfunnsendringer som gjenoppretter, reformerer og forvandler. – Med denne definisjonen må diakonien ha nye perspektiver og metoder i en ny global kontekst, samtidig som den må bygge på arv og erfaring, poengterer hun.

Abuom mener at Norge har en viktig arv å ta vare på som et fundament for diakoni i det 21. århundre. Hun peker på tre pilarer i denne arven: Misjon kombinert med bistand, økonomisk bistand (én prosent av BNP) og Norges bidrag til fredsskapende samtaler mellom parter i konflikt.

EN GLOBALISERT OG POLARISERT VERDEN

Abuom mener at de globale utfordringene på mange måter representerer Lasarus ved den rike manns dør. Hun mener at de rike

«Det begynner som en ubetinget tjeneste til en nabo i nød, og fører til samfunnsendringer som gjenoppretter, reformerer og forvandler.»

nasjonene ikke kan leve fullstendig komplett så lenge Lasarus sitter der ved døren deres. De rike forsøker å møte dette, viser omsorg til en viss grad, og gir smuler til Lasarus, noe som gjør at Lasarus fortsatt lever i periferien, og forblir en marginalisert del av verdenssamfunnet.

– Å gi én prosent av sitt bruttonasjonalprodukt uten å endre strukturene og reglene for økonomisk produksjon, distribusjon og omsorgen for skaperverket, er nesten det samme som å gi smuler til Lasarus, hevder hun.

Hun tror at verdens rikeste nasjoner først finner mening og en følelse av helhet og integritet når de deler av sin rikdom. Dette må skje fordi de ikke bare ser på “Lasarus” som en tigger, men som en som på samme måte som de selv er skapt i Guds bilde. De må se at Lasarus kan bidra med andre ressurser enn dem i verdenssamfunnet: som relasjoner, spiritualitet og medmenneskelighet.

– Lasarus ved porten er også en påminnelse om at vi må bli bedre forpaktere av Guds skaperverk, at vi kan dele likt og likevel glede oss over et liv som har god kvalitet, sier Abuom.

ALLE KAN BIDRA

Abuom mener at alle, både fra sør og nord, individer og grupper, kirker og nasjoner med ulike erfaringer og ferdigheter kan bidra i den verdensvide diakonien. – Vi trenger et paradigmeskifte i diakonien, der vi går fra å gi smuler til å arbeide oss mot at diakoni er å forebygge eksklusjon av mennesker, men at vi heller gir en stemme til de stemmeløse. Vi må også be og arbeide mot en felles omsorg for Guds skaperverk, sier hun.

Hun fortsetter: – I verdens rikeste land skal dere gi den diakonale arven dere har videre til fremtidige generasjoner, men også nye refleksjoner rundt det å være globale borgere med et globalt ansvar.

Abuom mener at diakoni i verdens rikeste land handler om å forplikte seg til å dra lasset sammen med den globale verden i kampen for rettferdighet og fred, en løsning på klimautfordringene, og et liv med verdighet for alle. – Med forskjellige men utfyllende ressurser kan vi gjøre det mulig for skaperverket og hele livsveven å eksistere videre sammen. Må kirkens kall og mandat forbli sentralt i deres diakoni for å ære Gud, avslutter hun.

UTGIVELSER 2014

NR 1 11. FEBRUAR
NR 2 11. MARS
NR 3 22. SEPTEMBER
NR 4 01. DESEMBER

Ettersendes ikke ved
varig adresseforandring,
men returneres MF
med påført ny adresse.

B **POSTABONNEMENT**
RETUR:
MF KARTOTEK
POSTBOKS 5144
MAJORSTUEN
0302 OSLO

2014

- et svært vanskelig økonomisk år for MF

I statsbudsjettet for 2014 er det en
betydelig nedgang i bevilgningen til MF.

Årsaken er at vi har altfor lav basistildeling
og i tillegg får uttelling i budsjettet to år etter
produksjon av studiepoeng, publiseringspoeng
og doktorgrader. For MF var 2012 et svakere år
på disse områdene. Dette får vi merke i 2014.

Vi trenger økonomisk hjelp for å komme oss
gjennom året. Vi har et budsjett som går flere
millioner kroner i minus.

Takk for at du vil hjelpe oss til å komme
gjennom et vanskelig budsjettår!

Vi vet at bevilgningen vil bli høyere i 2015
igjen, da produksjonen på MF var god i 2013.
Men vi trenger altså et løft for å holde oss
på beina dette året.

Kontonummer: 3000 17 41841

Takk for din gave!